

I ♥

HAPPY CATS

Handleiding
voor een
gelukkige kat

Anneleen Bru

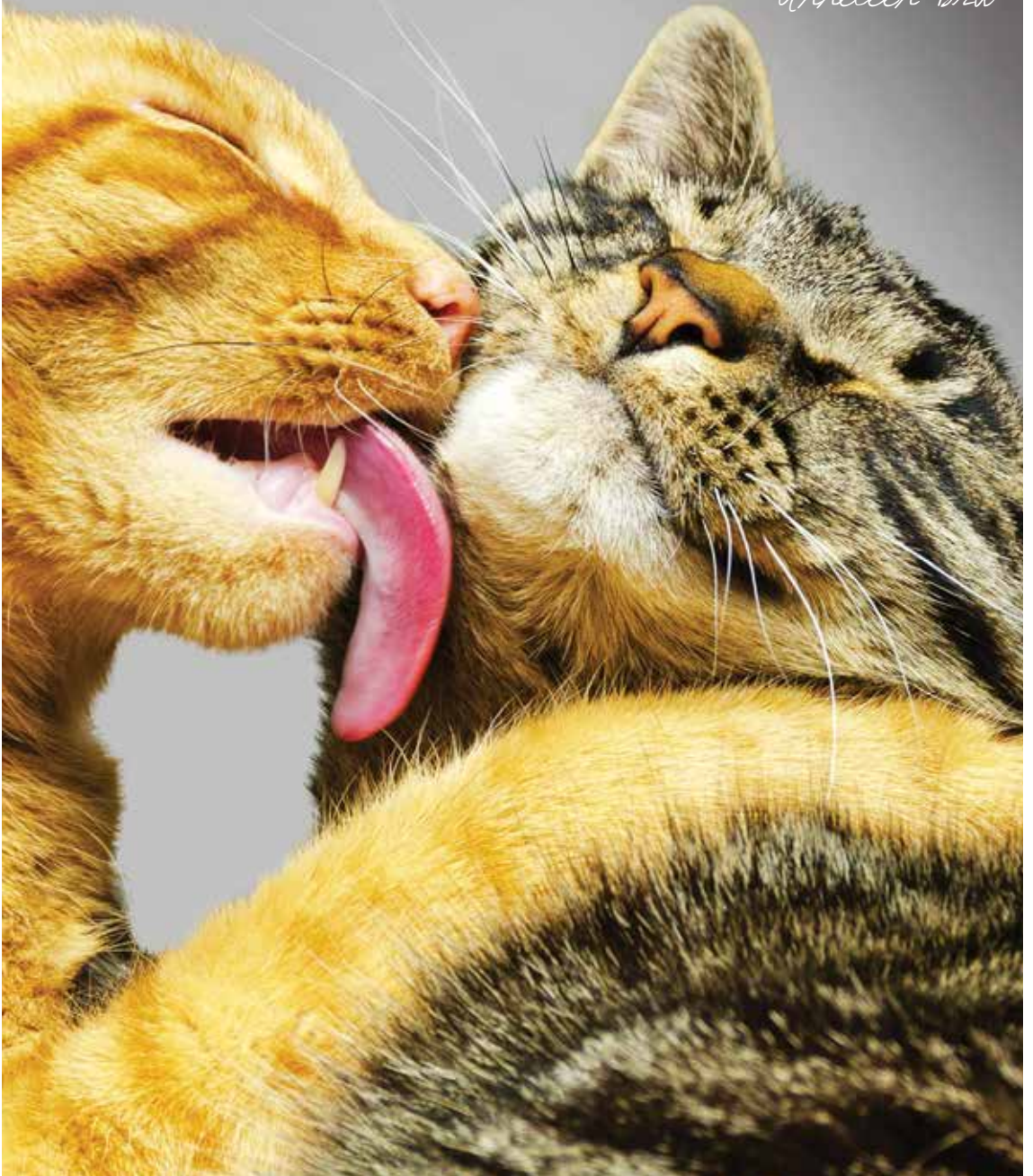
Felinova Animal Behaviour Consulting

Wat vind je in dit boek?

Voorwoord	4
Wat heb je nu eigenlijk in huis?	11
Background check van je kat	13
Hoe je kat de wereld waarneemt	19
Individuele verschillen in gedrag	27
Emoties & motivaties	41
Ethologie: het gedrag van je kat begrijpen	49
Gedrag interpreteren	51
Territorium van je kat	55
Sociaal vs solitair gedrag	61
Communicatie: de taal van je kat begrijpen	77
Visuele communicatie	83
Communicatie met geuren	99
Vocale communicatie	103
Samenvatting: kattengedrag aflezen	109
Omgeving optimaliseren	115
Vermijden van schaarste	123
Veilig of onveilig	129
Eten & drinken	133
Kattenbakken	143
Krabben	153
Schuilplaatsen	157
Verrijking voor je katten	167
Jachtgedrag	169
Soorten spel	175
Verrijking voor je kat	181
Do's & don'ts tijdens het spelen	191
Relatie met je kat verbeteren	195
Affectie laten zien	197
Contact maken met je kat	203
Negeren, negeren, negeren	209
Bange katjes hersocialiseren	213
Nawoord van de auteur	220
Over de auteur	222

*"Katten gedragen zich solitair bij
noodzaak en sociaal bij voorkeur."*

Anneleen Bru

Sociaal of solitair?

We vallen ineens met de deur in huis: de kat is noch sociaal, noch solitair. Een kat past zich namelijk aan de situatie aan, afhankelijk van het gedrag van een andere kat, haar eigen ervaring als kitten én als volwassen kat, en haar aangeboren karakter (heel sociaal - asociaal) en op basis van beschikbare bronnen in de omgeving.

De kat evolueerde gedurende duizenden jaren als solitaire jager, maar ze is dat niet als ze mag kiezen. Op de dorre savanne is niet voldoende eten te vinden om groepen katten te voeden, waardoor katten slechts op kleine prooi jagen.

Een groep met een vaste hiërarchie is daardoor niet nodig voor katten. De enige momenten waarop katten in het wild samenkomen, is tijdens de paartijd en wanneer mamakatten kittens hebben. Als er te weinig bronnen zijn, is het gewoon ieder voor zich.

Wil dat zeggen dat alle katten liever sociaal zijn en veel andere katten rond zich hebben? Nee, absoluut niet. Je hebt ook bij katten nog steeds individuele karakters, die worden beïnvloed door aangeboren eigenschappen, de socialisatieperiode (tot 16 weken) waarbij een kitten wel of niet leert welke sociale signalen werken in bepaalde situaties.

*Katten zijn geen
solitaire dieren,
het zijn solitaire jagers.*

Daarnaast heb je (net als bij ons, mensen) de relaties onderling. Soms klikt het tussen katten en soms niet. Hun onderlinge relatie wordt ook beïnvloed door eerdere ervaringen die ze hadden met andere katten.

Ga er dus niet vanuit dat als je kat met de vorige kat goed overeenkwam, ze dat het ook met eender welke andere kat goed zal kunnen vinden. Want die onrealistische verwachting is een basis voor spanning in huis.

LET OP!

De absolute basis die katten nodig hebben om elkaar te tolereren is ten eerste een goede geleidelijke introductie en ten tweede het voorzien van voldoende basisbronnen in huis, zoals eetlocaties en schuilplaatsen. Die twee basisvoorzieningen worden zowel in de theorie als in mijn praktijk steeds naar voren gebracht als de absolute must voor katten om zich tolerant te kunnen opstellen tegenover elkaar.

Zelfs als je katten sociaal geboren zijn, een goede socialisatie kregen en een klik hebben met elkaar, kan dat nog helemaal teniet worden gedaan als er te weinig bronnen zijn voor de katten om hun eigen ding te doen, zonder in elkaars weg te lopen

Sociale groepen in huis

Katten kunnen in huis sociale groepen vormen. Die groepen worden gevormd door katjes die goed overeenkomen, samen slapen, spelen, elkaar likken en zo goed als nooit blazen naar elkaar.

Deze katten zullen stukken van hun leefgebied delen met elkaar of zich in elk geval tolerant opstellen naar gemeenschappelijk gebruik. Het hartsgebied is voor alle individuele katten echter heilig en delen ze liever niet.

OEFENING - Maak een overzicht van de sociale groepen in huis door de namen van je katten hieronder in te vullen:

Spelen met elkaar	
Elkaar likken	
Vaak tegen elkaar wrijven	
Elkaar opzoeken doorheen de dag	
Tegen elkaar slapen (< 25cm)	
Staren naar elkaar	
Grommen en/of blazen naar elkaar	
Weglopen van een andere kat	
Een andere kat actief achtemajagen	
Vechten met elkaar	

TIP - We hanteren de regel van - 25 cm van elkaar te slapen met snoetjes naar elkaar. Het is namelijk niet zo dat als 2 katten samen op bed slapen, dat ze ook in dezelfde sociale groep zitten. Het kan zijn dat ze allebei even gemotiveerd zijn om hier te liggen en elkaar zullen tolereren. Kijk hoe ver ze van elkaar liggen en of hun snoeten weg of naar elkaar toe gedraaid zijn.

Bowen en Heath maken een mooi overzicht van sociale relaties of sociale groepen tussen katten:

Pairs	Een duo katten, meestal nestgenootjes die vriendelijk gedrag naar elkaar vertonen.
Cliques/Factions	Groepjes van 3 of meer katten die vriendelijk gedrag vertonen naar elkaar maar mogelijks agressief kunnen zijn naar andere katten van het gezin.
Social Facilitators	Deze katten vertonen en ontvangen vriendelijke signalen van katten uit meerdere sociale groepen (die onderling niet overeenkomen) en verspreiden op deze manier de gemeenschappelijke groepsgeur tussen de katten.
Satellite Individuals	Deze katten ontvangen en geven zo goed als geen vriendschappelijke signalen aan andere katten in het gezin. Ze leven meer op zichzelf en kunnen zich mogelijks in milde agressieve situaties bevinden met de andere katten uit het gezin.
Despot Cats	Deze katten hebben geen intentie om te willen samenleven met andere katten, zullen opzettelijk andere katten weggagen en bronnen bewaken.

Bron: Bowen, J., & Heath, S. (2005). Behaviour problems in small animals: practical advice for the veterinary team. Philadelphia, Pa: Elsevier Saunders. p. 198

Dominantie bij katten?

Dominantie bij katten bestaat niet.

Of beter gezegd, we hebben tot op vandaag geen sluitend wetenschappelijk bewijs dat er bij katten iets als dominantie zou bestaan. Want waarom heeft een solitaire jager een vaste groepsstructuur met hiërarchie nodig?

Een gefixeerde rangorde binnen een diersoort die op zichzelf ongelooflijk flexibel is wat territorium en sociale relaties betreft, en enkel afhankelijk is van beschikbare bronnen in de omgeving? Dat klinkt niet logisch, toch?

Zoals eerder al werd besproken, verwarren eigenaars basiskaraktertrekken zoals zelfzekerheid en gemotiveerd zijn vaak met dominantie.

‘Joske is er altijd als haantje de voorste bij. Hij eet altijd als eerste en de andere katten hebben schrik van hem. Hij is heel dominant.’ De beschrijving van de kat op zich klopt perfect voor het zelfzekere, prominente gedrag, maar draagt beter niet het label ‘dominant’.

Joske is een zelfzekere kat, met een grote motivatie voor bepaalde bronnen. Zelfzekere katten zullen sneller en meer gedrag vertonen om iets te verkrijgen, waarbij de meer verlegen katten eerder zullen afwachten. Je kan je dus best afvragen: ‘Hoe komt het dat één van mijn katten zich zo MOET gedragen?’ Vaak gaat het namelijk om territoriaal gedrag als gevolg van schaarste: er is te weinig aanwezig om al de katten te bieden wat ze individueel nodig hebben. En dat geeft natuurlijk spanning en schrik als gevolg

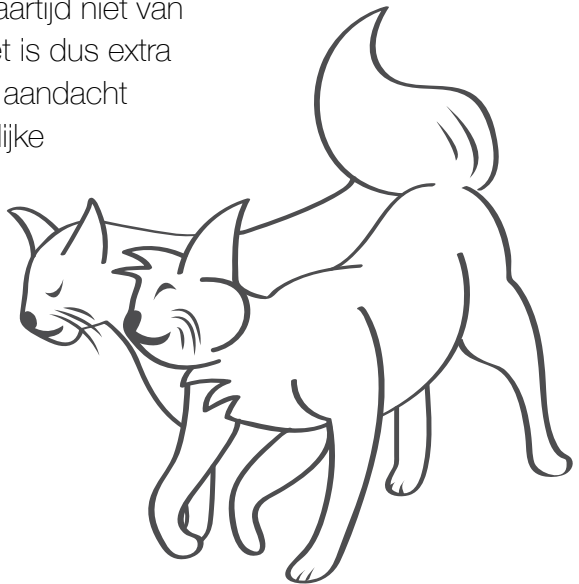
Kolonies van katten

In het wild zien we dat katten vrijwillig kolonies kunnen vormen. Het zijn dan meestal groepen gerelateerde kattinnen die voornamelijk samenblijven voor de gezamenlijke zorg van de kittens. Ze vertonen uitgebreid vriendschappelijk gedrag naar elkaar toe en zogen ook elkaars kittens.

Het grote geheim voor het mooie bestaan van die groepen is ook hier de aanwezigheid van een toereikend aantal bronnen: voldoende eten, eetlocaties en schuilplaatsen. Is aan die voorwaarden niet voldaan? Dan vallen de groepen uit elkaar en gaat ieder zijn of haar eigen weg uit.

Dergelijke familiale en matriarchale samenlevingsformule verschilt sterk van hoe wij onze katten samenhouden. Mensen zetten vaak katers en poezen bij elkaar, die geen familie zijn van elkaar. Onze katten worden gecastreerd, waardoor de paartijd niet van toepassing is, enzovoort. Het is dus extra belangrijk dat we voldoende aandacht schenken aan die noodzakelijke basisvoorwaarden en het tegengaan van schaarste.

Door voldoende bronnen in de omgeving te voorzien, zijn katten in de mogelijkheid om tolerant te KUNNEN zijn tegenover soortgenoten.

Sorry not sorry

Hoewel katten zich sociaal kunnen opstellen tegenover andere katten, is er toch een groot pijnpunt waarmee we rekening moeten houden. Katten zijn, zoals in het begin van dit boek al werd aangegeven, héél beperkt in hun repertoire aan sociale signalen, omdat ze doorheen hun evolutie nooit een groep nodig hadden om te overleven.

Ze kennen geen verzoeningsgedrag. Dat wil zeggen: get out or fight! Katten kunnen geen sorry zeggen, niet laten zien dat ze spijt hebben en ze kunnen het na een conflict ook niet terug goedmaken.

In principe mag je katten het dus nooit laten 'uitvechten'. Dit wil niet zeggen dat je in paniek moet slaan als je katten eens blazen of grommen naar elkaar. Dat is perfect normaal kattengedrag. Wel is het dan goed om te kijken naar de uitkomst. Gaat de ene kat (uit de) weg als de andere blaast? Mission accomplished. Want dat probeert de blazende kat immers te bekomen.

Als de kat (of kitten) het blazen of grommen negeert en gewoon blijft verder doen of niet (uit de) weg gaat, dan moet je als eigenaar of verzorger ingrijpen. Anders kan je kat leren dat haar defensieve gedrag niet werkt, zullen de spanning en emoties van schrik en angst toenemen, waardoor probleemgedrag, zoals agressie en sproeien, kunnen ontstaan of verergeren.

Katten introduceren aan elkaar

Als katten elkaar voor de eerste keer zien, zijn het eigenlijk meteen vijanden van elkaar, dat is hun instinct. Ze kunnen immers niet het risico nemen om gewond te raken door de andere kat. Bijgevolg moeten katten ruimte en tijd krijgen om te 'leren' dat die andere kat oké is. En dat 'leren' kunnen ze niet alleen.

Vorbereiding

Allereerst zorg je dat je een 2-tal weken vooraf je bronnen x 2 aanvult in huis. De katten gaan hun leefgebied immers herverdelen en dat kunnen ze alleen als er genoeg opties en keuzes zijn. Verspreid de bronnen ook goed doorheen je woning.

Thuiskomen

Installeer je nieuwe kat in een aparte ruimte waar ze alles heeft wat ze nodig heeft. Laat haar vanuit die ruimte de rest van het huis verkennen, zonder de aanwezigheid van een andere kat.

Management

Alvorens het introductieproces te starten, is het belangrijk dat de katten het idee hebben dat er geen andere kat is. Ze mogen elkaar bijvoorbeeld dus niet zien door glazen deuren of ramen. Waarschijnlijk zullen ze elkaar wel horen of ruiken, daar kan je niet veel aan doen. Maar het is wel uiterst noodzakelijk om te wachten met een introductie tot de katten geen stressrespons meer vertonen op de geluiden en geuren. Dat kan op zich al enkele weken duren.

De introductie

Wanneer beide katten happy zijn, kan je overgaan tot het introductieproces zelf. Volg het stap voor stap nauwlettend op, want de introductie is de beste basis om je katten vriendjes te laten worden.

Kies een deur tussen 2 ruimtes, waar beide katten vertrouwd zijn met de omgeving en dus rustig kunnen eten. Idealiter kennen beide katten beide ruimtes. Zo vermijd je dat een kat die de ruimte nog niet kent, plots héél geïnteresseerd is in wat er allemaal te vinden is.

Zoek voor beide katten iets dat ze superlekker vinden. Dat kan natvoer zijn, vers vlees, kattensnoepjes of een drankje zoals kattenmelk of Viyo. Hierbij is het NIET de bedoeling om de katten zo dicht mogelijk bij elkaar te voeren! Dat heeft enkel een averechts effect.

Wat je gaat doen tijdens een introductie is een positieve associatie maken tussen het lekkere eten en de andere kat.

Zo gaat je kat in dit geval denken dat de andere kat lekker eten voerspelt. Op die manier kan je de beleving van de kat die een andere kat als bedreiging zag, effectief veranderen.

Maar je moet wel je tijd nemen om het introductieproces stapvoets te doorlopen en de juiste timing respecteren.

Timing in het proces is namelijk superbelangrijk!

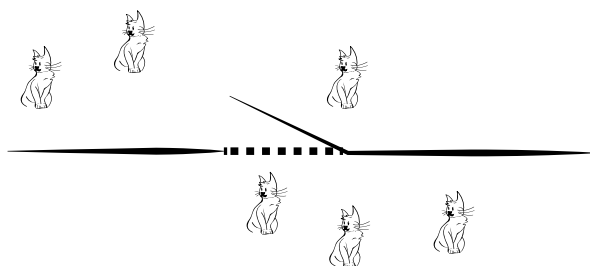
De blootstelling van je kat aan de andere kat (zien of horen) moet 'gesandwiched' zijn tussen het openen en sluiten van de deur.

Dat wil zeggen dat je de deur pas op een kier mag zetten als beide katten elk aan hun kant van de gesloten deur zitten en rustig aan het eten zijn. Niet eerder! En ook niet te lang! Als de eerste kat bijna gedaan heeft met eten, doe je de deur weer dicht. Er mag GEEN blootstelling zijn zonder de afleiding van lekker eten.

Elke training bouw je stap voor stap op, waarbij de kier van de deur steeds wijder wordt, maar elke keer neem je ook stapjes terug. Bijvoorbeeld de deur op een kier van 1cm, 3cm, 5cm, 2cm, 6cm, 8cm, 3cm, 5cm, 10cm, 7cm, 12cm, enzovoort.

Beide katten moet elke keer rustig zijn en blijven. Let dus goed op subtiele stresssignalen bij beide katten. Als ze oké zijn, kan je de deur tijdens de volgende training een paar centimeter verder opendoen.

Speel ook wat met de locaties van de katten. De ene keer zien ze elkaar helemaal in de verte, zo ver dat ze het eigenlijk niet doorhebben. Maar de andere keer zit er eentje achter de deur en de andere in het zicht.

Voer de training 1 tot 2 keer per dag uit. Elke training duurt slechts enkele minuten. De rest van de tijd moeten de katten opnieuw volledig van elkaar gescheiden leven, alsof ze niet bestaan voor elkaar.

De enige manier waarop 2 katten een goede positieve associatie met elkaar kunnen krijgen, is door de blootstelling met elkaar voor 100% exclusief binnen een training én met lekker eten te laten plaatsvinden. Als de katten buiten de trainingsmomenten ook ontmoetingen hebben, bestaat de kans dat ze dan in ongecontroleerde situaties opnieuw een instinctieve en mogelijks negatieve associatie met elkaar leggen. De trainingsmomenten zullen dan nauwelijks succes opleveren. Let hierbij vooral op het zien van elkaar door glazen deuren enzo.

Als één van de katten niet erg gemotiveerd is door voeding, kan je gebruikmaken van andere 'primaire' afleiders, d.w.z. zaken die de kat wel gemotiveerd krijgt en haar afleiden, zoals valeriaanzakjes, kattenkruidspeeltjes of bewegende speeltjes. Aaien is helaas niet voldoende om je kat écht te motiveren.

Als je bovenstaand trainingsproces een 2- tot 3-tal weken hebt gedaan en de deur volledig kan openstaan, dan ga je beginnen opbouwen met tijdsduur. Je gaat de deur dus steeds langer laten openstaan nadat de katten gedaan hebben met eten. Dat doe je ook met een leuke afleiding zoals snoepjes, valeriaan- of andere kruidenspeeltjes, spelen met de hengel, enzovoort.

Ook dit bouw je langzaam op. Als het goed gaat, doe je er telkens ook een paar seconden bij, zonder de leuke afleiding, maar hou je wel klaar. Zo leren de katten hoe het is om gewoon in elkaars buurt te zijn, zonder dat er iets leuks gebeurt.

Hier komt ook het moment waarop de katten aan elkaar zullen willen gaan snuffelen. Het is perfect normaal als ze blazen naar elkaar.

Laat de katten enkele seconden hun gang gaan, maar zorg dan onmiddellijk voor leuke afleiding.

Blijf dit herhalen, tot je merkt dat ze elkaar zelf gaan opzoeken en daar zich grotendeels bij op hun gemak voelen.

Ook hier ga je de tijd opbouwen na het trainingsmoment waarbij er niets meer gebeurt. Eerst een halve minuut, dan een minuut, dan enkele minuten, tot je uren helemaal kan openlaten.

Zet de katten dan enkel nog apart als je niet thuis bent, tot je helemaal zeker bent dat ze elkaar fijn vinden.

Bovenstaande manier van introductie lijkt misschien niet het simpelste proces, maar het is wel dé manier om de kans op negatieve relaties tussen katten te minimaliseren en vermijden.

Het is helaas geen exacte wetenschap, maar ga ermee aan de slag, speel er wat mee, en blijft tijdens het proces steeds letten op de subtiele stresssignalen bij beide katten.

I ♥ HAPPY CATS

Al duizenden jaren zijn mensen in de ban van het mysterieuze, eigenwijze en geweldige karakter van de kat. Jij ook? Prachtig toch! Heb je echter ooit al het gevoel gehad dat je, ondanks alle inspanning en liefde, haar toch niet altijd of volledig begrijpt? Dat ze je toch nog iets anders probeert te vertellen? Dat je ze nóg gelukkiger zou kunnen maken?

Wel, dit boek verandert alles wat je ooit dacht te weten over je kat. Als kattenliefhebber zal je het verslinden en zal je zelfs zonder inspanning de relatie met je kat optimaliseren, want deze inzichten neem je voor altijd mee!

Anneleen Bru van Felinova neemt je mee op een heerlijke, nuchtere reis doorheen de intieme wereld van de huiskat in onze woonkamer, met al haar natuurlijke instincten en mysterieuze gedragingen. Ze bundelde haar 'gouden' tips na honderden gedragsconsultaties in een boek met tips en tricks voor kattenliefhebbers van alle kalibers.

De relatie met je kat zal nooit meer hetzelfde zijn. Geniet ervan!

Anneleen Bru (° 1985) is gedragstherapeut, gespecialiseerd in huiskatten en dierentuinen. Ze richtte in 2008 Felinova op waar ze consultaties, lezingen & opleidingen geeft over kattengedrag, gedragsproblemen & training aan zowel professionals als liefhebbers in binnen- en buitenland.

Ze studeerde af als Master in Companion Animal Behaviour Counselling aan de Universiteit van Southampton (UK). Ze is voorzitter van de Vereniging voor Diergedragstherapeuten (VDG, BE) en full certified member van de International Association of Animal Behavior Consultants (IAABC, USA).

Anneleen streeft elke dag naar een optimale harmonie tussen dier en zijn eigenaar en daar is dit boek het volgende bewijs van.

www.felinova.be
www.ilovehappycats.be

9 789082 772203 >